

muhsine helimoğlu yavuz

HİLE İLE DİLE KÜRT MASALLARI

resimleyen: claude leon

Masal

DESIANLAR VE MASALLAR

7.
BASIM



CAN
ÇOCUK

Muhsine Helimoğlu Yavuz

HİLE İLE DİLE

KÜRT MASALLARI

masalın gerçeği, gerçeğin masalı...

Bu kitaptaki masallar, ilk kez sözden yazıya geçirilmiş özgün derleme ürünleridir.

Dünya halk anlatıları, özellikle de masallar, dünya halk kültürlerinin ortak ırmaklarıdır ve hep birlikte kocaman, aydınlık, görkemli bir barış ve halk kültürü denizine, bir insanlık okyanusuna akar dururlar ve ortak bir dünya dili oluştururlar. Sembollerden oluşan bu ortak dili anlamak, bize hayatın arka yüzünü, bize gösterilenin arkasında neler olduğunu da görme olanağını verecek ve önümüze yeni dünyalar açacaktır.



KDV İÇİNDEDİR
5.50 TL

CAN
ÇOCUK

ISBN 978-975-07-1188-6



9 789750 711886



muhsine helimoğlu yavuz

HİLE İLE DİLE

KÜRT MASALLARI

resimleyen: claude leon



rayın r netmeni: samiye öz
rayın koordinatörü: Ali  nal
kapak ve i  tasarımları: gözde bitir s.
tasarım uygulama ve dizgi: güldal yurto lu
düzelti:  l ya t kel
kapak baskı: Azra Matbaası
i  baskı ve cilt:  zal Matbaası



1. Basım: Temmuz 2010

ISBN 978-975-07-1188-6

  can sanat yayınları Ltd.  ti., 2010

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayın ının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.



can sanat yayınları yayım, dağıtım, ticaret ve sanayi Ltd.  ti.
hayriye caddesi no. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 89 faks: 252 72 33
www.cancocuk.com cancocuk@cancocuk.com



Bu kitabın sahibi:

.....





muhsine helimoğlu ravuz

1972'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih coğrafya fakültesi, Türkoloji bölümü'nü bitirdi. Halkbilimi alanında Diyarbakır Efsaneleri-Motif-Index teziyle yüksek lisans, Masalların Eğitimsel İşlevleri ve Mesaj-Index'i teziyle de doktora yaparak bilim doktoru oldu. "Diyarbakır Efsaneleri-Motif-Index" adlı eseriyle İsveç-stockholm "culture house research reward"u, "Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index" adlı eseri ile de "pertev naili boratav halkbilimi ödülü"nü aldı. Bunların dışında yurtiçinde ve dışında aldığı 6 ödülü daha vardır. Yurtiçinde Dicle, Bilkent, Mimar sinan üniversitelerinde öğretim üyesi olarak çalıştı. Yurtdışında da varşova, bakü, kiev, kişinev, bükreş, Lefke-Avrupa üniversitelerinde konuk öğretim üyesi olarak dersler ve konferanslar verdi. Şu anda bahçeşehir üniversitesi öğretim üyesi olan muhsine helimoğlu ravuz, "Halk Anlatılarının Örtük Transaksiyon Yoluyla Psikoterapi Aracı Olarak Kullanılması" ve "Anlatı-Masal Çözümlemeleri" konusunda çalışmakta ve yayınlarını bu alanda sürdürmektedir. Yayımlanmış 14 kitabı, 45 bildirisi ve 60 makalesi vardır. "Masallar ve Eğitimsel İşlevleri Mesaj-Index" kitabından seçilmiş masal ve tekerleme metinleri, pertev naili boratav Arşivi'nden alınmış bazı masallarla birlikte Fransızca'ya çevrilerek, Neuf de l'ecole des loisirs yayınevi tarafından "Contes Turcs" adıyla, 2008'de Paris'te yayımlanmıştır.

HİLE İLE DİLE

KÜRT MASALLARI



içindekiler

önsöz, 7

Hile ile Dile, 11

şembililik ile dembililik, 17

zine ile memo alan, 27

Tilki fare ve aslan, 37

keloğlan ile padişahın küçük kızı ve kırmızı melek, 41

dılbo ile akıllı kedi, 53

avcı ile oynayan tilki, 59

berivan, 63

THE



OF THE

THE

önsöz

Bu kitaptaki masallar, ilk kez sözden yazıya geçirilmiş özgün derleme ürünleridir.

1982-1990 yılları arasında, "Diyarbakır Efsaneleri" adlı 2 ciltlik kitabımı hazırlamak için Diyarbakır'ın kasaba, köy ve mezralarında ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin öteki bazı illerinde yürüttüğüm alan araştırmalarım sırasında, efsanelerin yanı sıra derlediğim masalları da yazıya geçirdim.

Bu yazıya geçirme serüveni, en az araştırmanın kendisi kadar uzun ve zahmetli bir süreci kapsadı. Çünkü bu anlatıların çoğunu, özellikle kadın kaynaklarım Kürtçe anlattıkları için, araştırma alanımda zaman zaman bir tercüman aracılığıyla çalışmak zorunda kaldım. Sonra da bu anlatıları, üstüne kuruldukları temel motiflere ve olay örgüsüne bağlı kalarak, özüne hiç dokunmadan yeniden düzenleyip yalın, akıcı ve

anlaşılır olmasına özen gösterdiğim bir dille yazıya geçirdim. Her masalın sonunda da derlediğim kaynak şahıslar hakkında bilgi verdim. Yani bir bakıma her masalın "nüfus kâğıdı"nı çıkardım.

Hemen şunu belirtmeliyim ki, masallar yalnızca çocuklar için değildir. Çocuk-yetişkin ayrımı gütmeyen, tüm halkların eğitimi için yaratılmış, halk anlatılarıdır. Masallar, ait oldukları toplumların gelenek-görenek ve inançlarını, sosyal-kültürel-ekonomik yapılarını, etik ve estetik değer yargılarını sembollerle anlatan sözlü halk anlatılarıdır. Böyle olunca da "insanın serüvenini" geçmişten günümüze, günümüzden de geleceğe taşır dururlar.

Masallarda yer alan olayların hemen hepsinin karşılığı gerçek hayatta vardır. Bu nedenle de dünya halk anlatıları, özellikle üstüne kuruldukları temel motifler açısından ortaktırlar. Bu ortaklık nedeniyledir ki, bu kitapta yer alan masalların hemen hepsinin benzerlerini, öteki halk masallarında da bulabiliriz.

Dünya halk anlatıları, özellikle de masallar, dünya halk kültürlerinin ortak ırmaklarıdır ve hep birlikte kocaman, aydınlık, görkemli bir barış ve halk kültürü denizine, bir insanlık okyanusuna akar dururlar ve ortak bir dünya dili oluştururlar. Sembollerden oluşan bu ortak dili anlamak, bize hayatın arka yüzünü, bize gösterilenin arkasında neler olduğunu da görmek olanacağını verecek ve önümüze yeni dünyalar açacaktır.

Öyleyse hepinize “masalın gerçeği”-“gerçeğin masalı”nı anlayıp bilmeniz ve hayatı bir kez de bu pencereden görüp yorumlamanız için, iyi okumalar diliyorum...

Muhsine HELİMOğLU YAVUZ

Teşvikiye - İstanbul

Haziran - 2010



HİLE İLE DİLE

Bir varmış bir yokmuş. Çok söylemek günahmış. Çok eski zamanlarda, biri kız biri oğlan olmak üzere iki çocuklu bir aile yaşarmış. Kızın adı Dile, oğlanın adı da Hile'ymiş. Evin annesi bir gün çok ağır bir hastalığa yakalanmış. Öleceğini anlayınca da yeşil bir dal bulup ona "el vermiş". Yani onu sağ eliyle efsunlamış. Kocasına da "Eğer ben öldükten sonra eve bir üvey ana getirecek olursan, nasıl olsa çocukları dövecek, söyle ona da onları bu dalla dövsün," diye vasiyet etmiş.

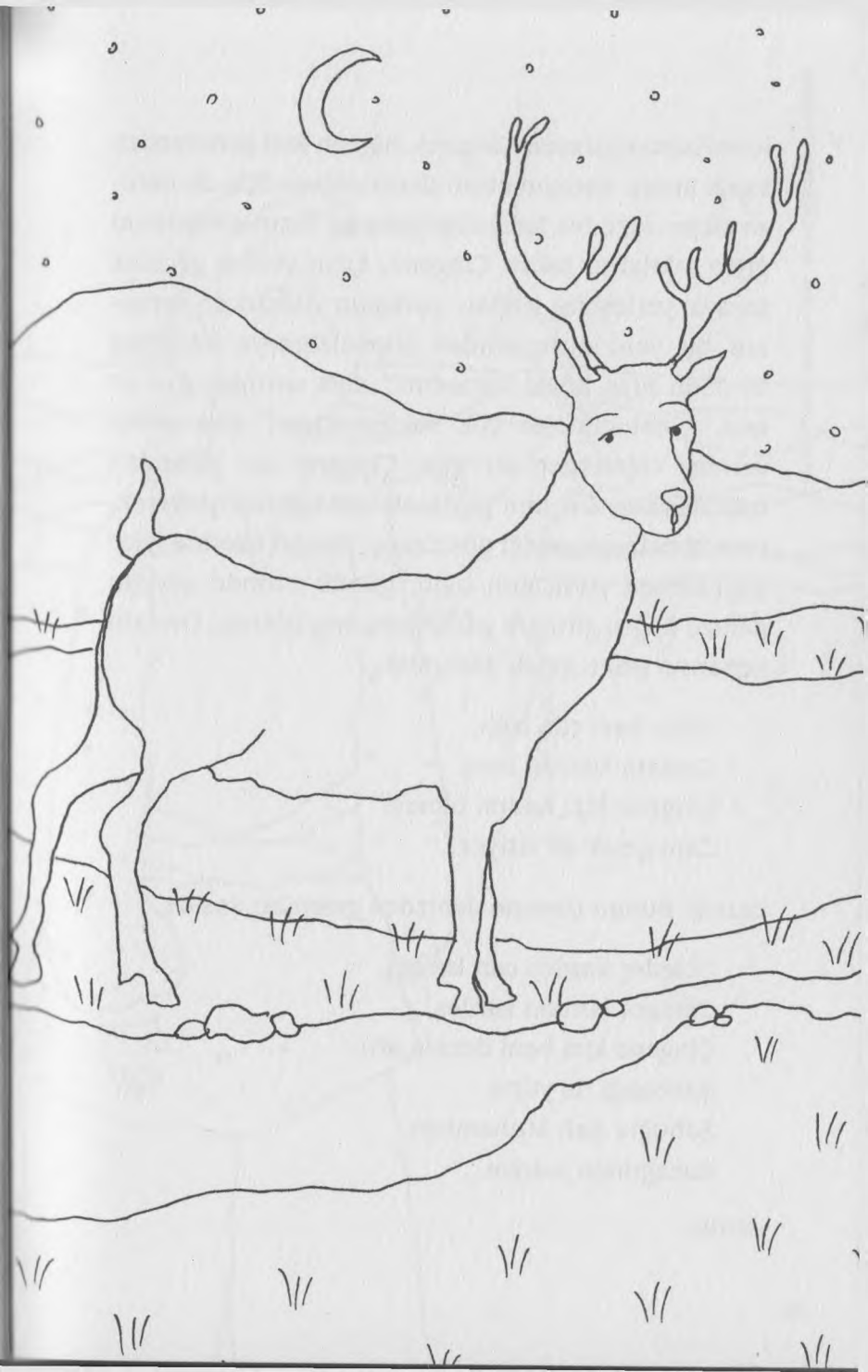
Günlerden bir gün kadın ölünce eve, acımasız bir üvey ana gelmiş. Adam karısının vasiyeti üstüne, dalı kadına verip, "Eğer çocukları döversen bununla döv," demiş. Üvey ana, çocukları bu dalla dövdükçe, onları öz analarının eli sevgiyle okşamış gibi olduğu için, çocuklar büyüyüp gelişıyorlarmış. Bu durumdan

şüphelenen kadın, sora-soruştura çocukların öz anasının vasiyetini öğrenmiş ve buna çok kızıp bundan sonra çocukları başka bir sopayla dövmeye başlamış. Buna dayanamayan kardeşler de el ele verip kaçmışlar. Az gitmişler uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler, bir de dönüp bakmışlar ki, bir iğne boyu yol gitmişler. Derken bir bahçeye gelmişler. Bu bahçede iki dere akıyormuş. Oğlan, yani Hile, kız kardeşini beklemeden, koşup bu derelerden birisinden su içmiş. İçer içmez de ala bir geyiğe dönüşmüş. Çaresiz kalan kız kardeş Dile, mecburen o geceyi geyikle birlikte bahçede geçirmiş.

Meğer o bahçe bir padişahın oğlununmuş. Ertesi sabah bahçesinde gezintiye çıkan oğlan bunları görünce, ikisini birden alıp sarayına götürmüş. Bundan sonra da büyük bir rahatlık ve refah içinde, sarayda yaşamaya başlamışlar. Aradan uzun bir zaman geçmiş. Bu arada büyüyüp güzelleşen Dile'ye, padişahın oğlu âşık olmuş ve onunla evlenmek istemiş.

Dile, "Eğer beni ala geyikten ayırmazsan, seninle evlenirim," demiş. Oğlan da kabul etmiş. Yedi gün yedi gece davul zurna çalınıp düğün-dernek yapılmış. Kazanlarla yemek pişirilmiş ve herkes düğüne gelip yemiş-içmiş.

Aradan bir zaman geçince Dile hamile kalmış. Tam bu sırada da padişahın oğlu savaşa gitmiş. Bir gün saraya gelen bir Çingene, Dile'den ekmek istemiş. Dile de acıyıp onu içeri alınca, onun mücevher-



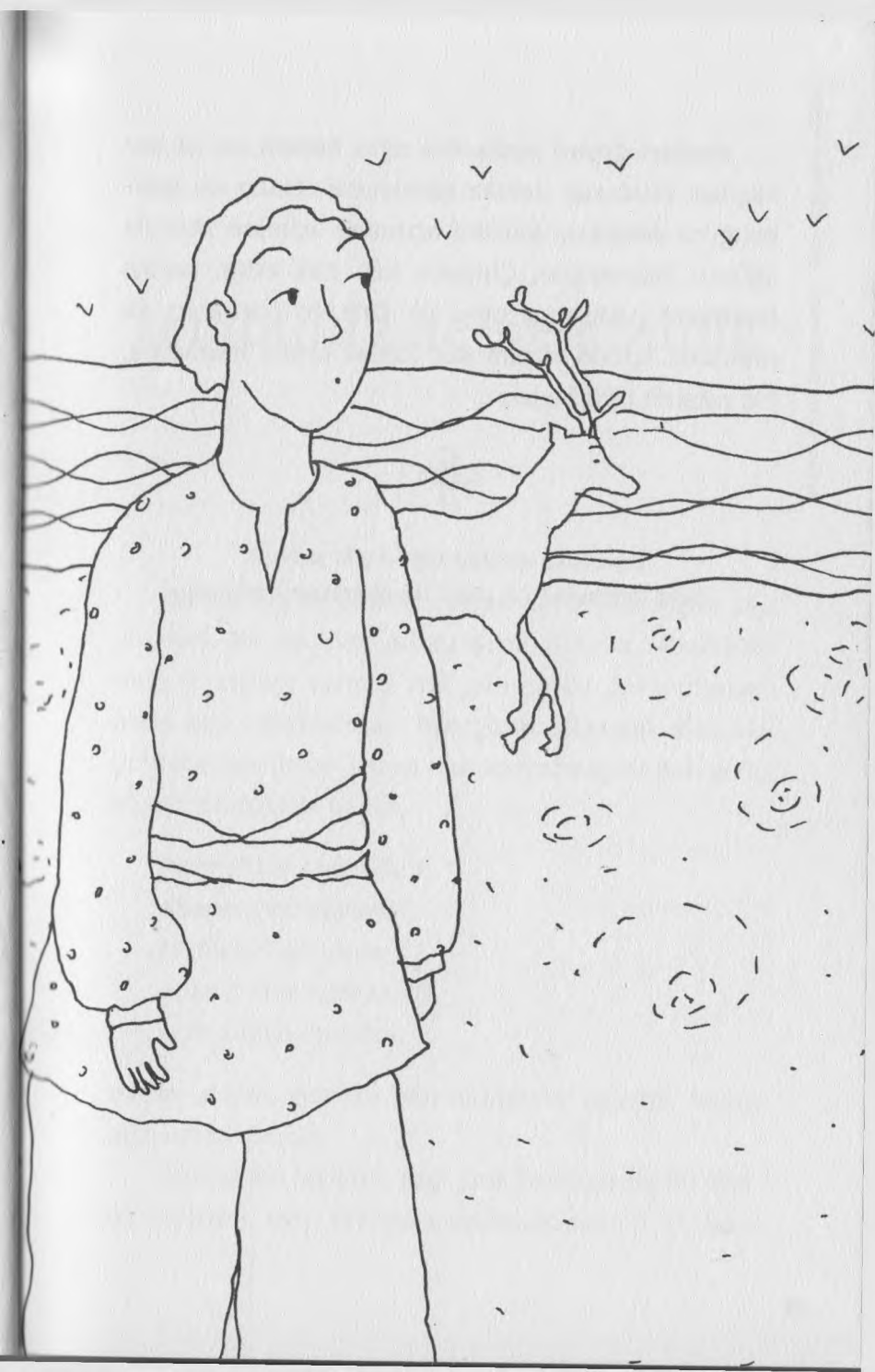
lerini almak isteyen Çingene, hemen kızı pencereden aşağı atmış. Sarayın etrafı deniz olduğu için de denize düşen kızı, bir Şahbalığı yutmuş. Kızın elbiselerini giyip takılarını takan Çingene, kızın yerine geçerek saraya yerleşmiş. Oğlan savaştan dönünce, karısının bu yeni durumundan şüphelenmeye başlamış ve "Sen niye böyle karardın?" diye sormuş. Kız da ona, "Seni güneşte çok beklemekten," diye cevap vermiş. Günlerden bir gün, Çingene kızı yalandan hastalanmış. Canının geyik eti istediğini söyleyerek, ortada dolaşan geyiği göstermiş. Bunun üzerine iyice şüphelenen padişahın oğlu, günün birinde geyiğin denize doğru gittiğini görmüş ve onu izlemiş. Denizin kenarına gelen geyik dile gelip,

"Bacı bacı can bacı,
Canlara kurban bacı.
Çingene kızı hanım olmuş,
Canı geyik eti istiyor..."

demiş. Bunun üzerine denizden gelen bir ses de,

"Kardeş kardeş can kardeş,
Canlara kurban kardeş.
Çingene kızı beni denize attı,
Şahbalığı da yuttu.
Şahoğlu Şah Muhammet,
Kucağımda yatıyor..."

demiş.



Bunları duyan padişahın oğlu hemen en iyi balıkçıları buldurup denize göndermiş. Onlar da Şah-balığı'nı yakalayıp karnını açmışlar. İçinden Dile'yle oğlunu çıkarmışlar. Çingene kızı hak ettiği cezayı bulurken, padişahın oğlu ile Dile ve çocukları da mutluluk içinde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım taht başına...



(Diyarbakır-Ovabağ Köyü-Küflü Mezrası,
Galip Cercisoğlu, 72, çiftçi, büyüklerinden dinlemiş)

şembililik ile dembililik

Bir varmış bir yokmuş, Allah'tan büyük hiçbir şey yokmuş. Bir keçinin, adları Şembililik ve Dembililik olan iki oğlağı varmış. Her gün çayıra gidip otlayan anne keçi oğlaklarına, "Ben gidip otlayarak size süt getireceğim. Sakın kapıyı kimseye açmayın. Ben gelip kapıyı vurduktan sonra,

"Şembililik Dembililik
Ananız gitti yaylaya
Memeleri süt dola
Ananız size kurban ola
Açın kapıyı ananıza,

derim, siz de gelenin ben olduğunu anlayıp, kapıyı açarsınız," demiş.

Günlerden bir gün, keçi yine yavrularına bu öğüdü verirken, evin arkasına saklanan hain kurt, bun-

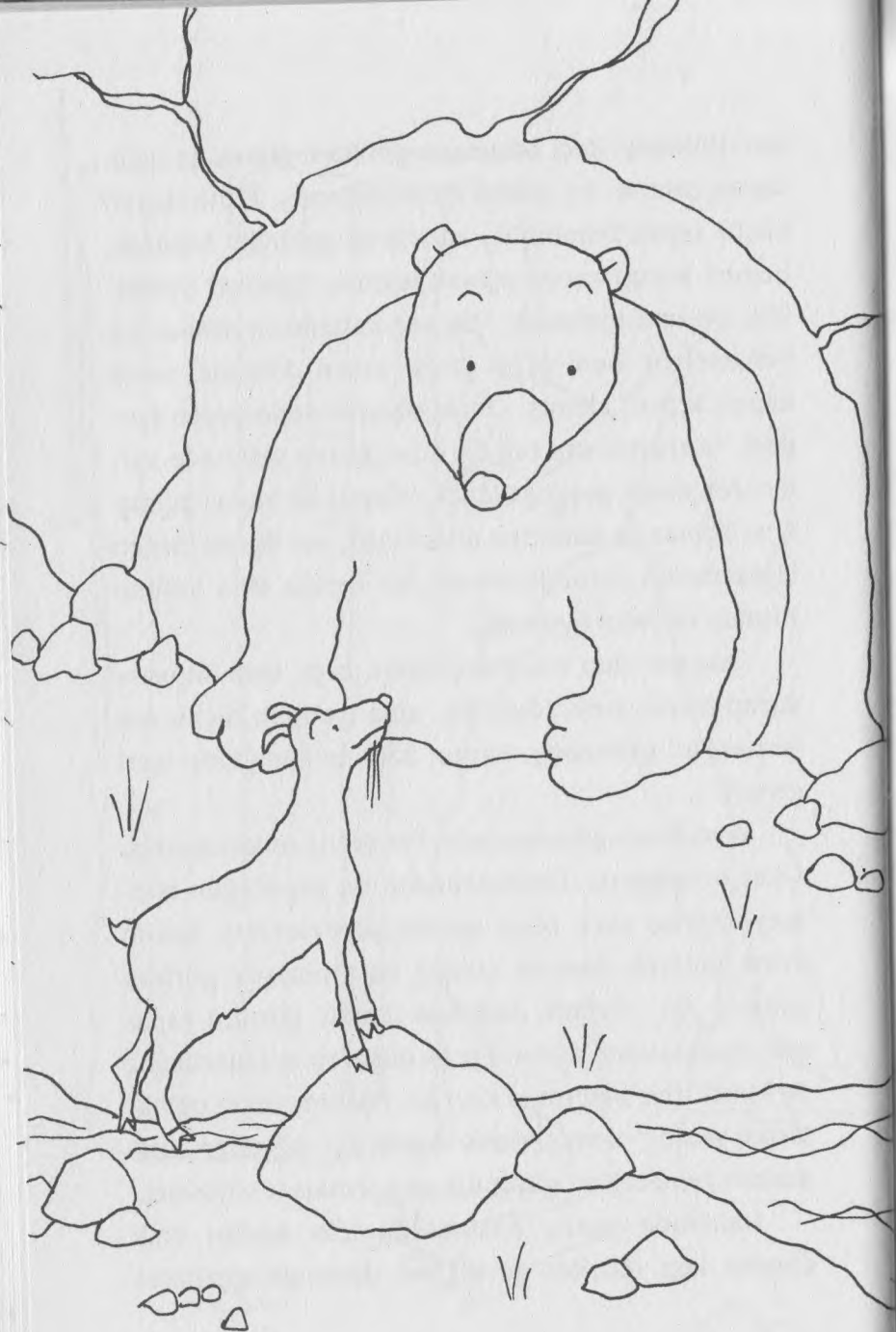


ları dinlemiş. Keçi otlamaya gittikten sonra da gelip kapıyı çalarak bu tekerlemeyi söylemiş. Bunu duyan küçük oğlak Dembililik, annesinin geldiğini sanarak, hemen koşup kapıyı açmak istemiş. Ağabeyi Şembililik ise onu uyararak, "Bu ses annemizin sesine hiç benzemiyor, hem o bu kadar erken dönmez, sakın kapıyı açma," demiş. Onun sözünü dinlemeyen kardeşi, "Annemiz otu bol bir otlak bulup yeterince sütlenerek erken gelmiş olacak," demiş ve kapıyı açmış. Açar açmaz da üstlerine atılan kurt, her ikisini birden çiğnemedен yutarak, büyük bir keyifle evin yolunu tutmuş ve yatıp uyumuş.

Akşam olup otlaktan dönen keçi, evin kapısını vurup tekerlemeyi söylemiş, ama içeriden hiçbir ses ve hareket gelmemiş. Bunun üzerine kapıyı itip içeri girmiş.

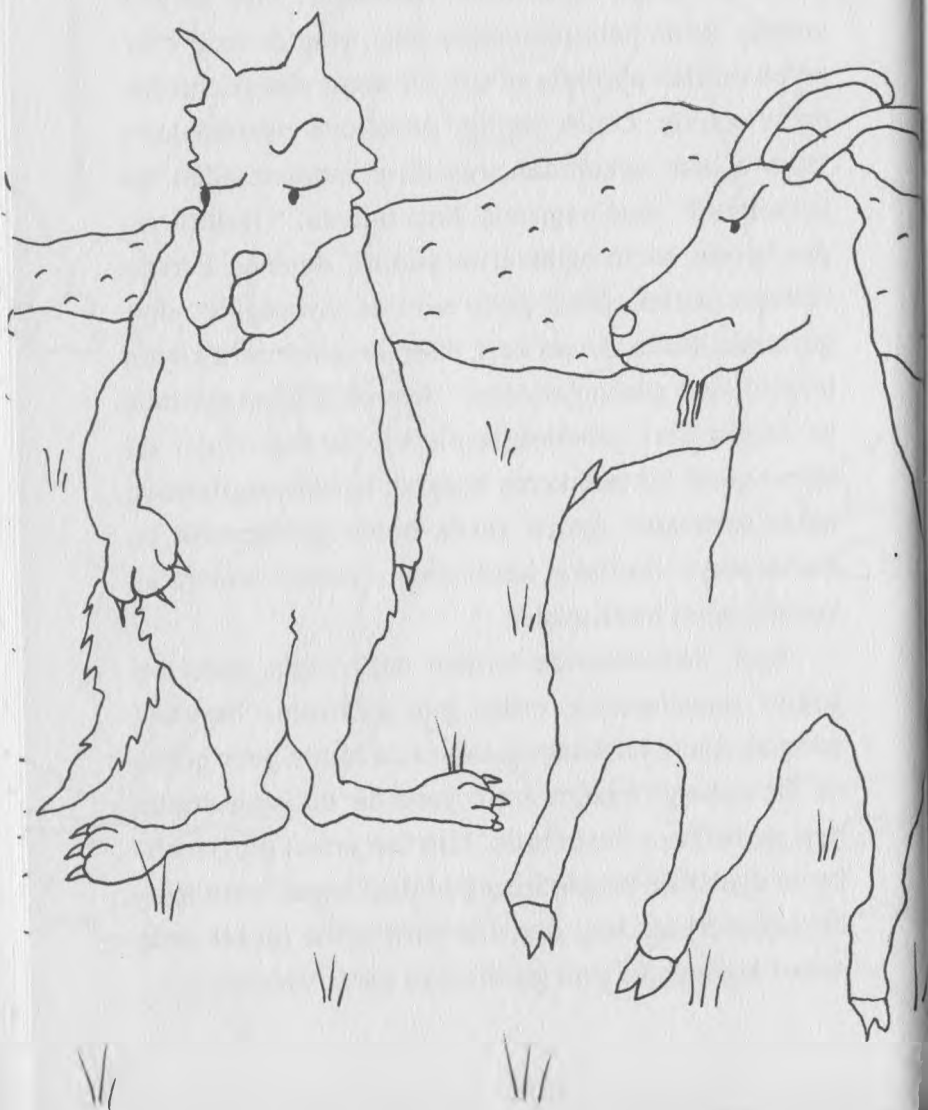
Yavrularını göremeyince, her yerde onları aramış, fakat bulamamış. Üzüntüsünden ne yapacağını bilemeyen anne keçi, önce ayıdan şüphelenmiş. Ayının evine giderek damına çıkmış ve tepinerek gürültü yapmış. Ayı, "Evimin damında tepinip gürültü yaparak çocuklarıma aşına toprak düşüren münasebetsiz de kim?" diye bağır-mış. Keçi de, "Benim, niçin oğlaklarımı yedin?" demiş. Bunu duyan ayı, oğlakları kendisinin yemediğini, gidip tilkiye sormasını söylemiş.

Hakkında yanlış düşündüğü için ayıdan özür dileyen keçi, bu kez de tilkinin damında tepinerek



gürültü yapmış. Tilki içeriden, "Evimin damında tepinip gürültü yaparak çocuklarımın aşına toz toprak düşüren kim?" diye seslenmiş. Keçi ona da "Benim, niçin oğlaklarımı yedin?" demiş. Tilki, "Tövbeler tövbesi. Ben senin oğlaklarını yemedim," diye karşılık vermiş. Buna pek inanmayan keçi, yine de özür dileyerek oradan ayrılmış ve son bir umut olarak, kurdun evine gitmiş. Onun yaptığı gürültüye uyanan kurt, "Kim o beni uykumdan uyandırıp rahatsız eden, ne istiyorsun?" diye bağırılmış. Keçi ona da, "Gürültü yapan benim. Niçin oğlaklarımı yedin?" deyince, kurt da "Elbette yerim, şimdi gelip seni de yiyeceğim!" diye gürlemiş. Bunu duyan keçi, "Ben de gider seni köyün büyüklerine şikâyet ederim," diyerek oradan ayrılmış ve köyün ileri gelenlerine olayı anlatmış. Onlar da ertesi günü bir mahkeme kurarak kurdu yargılamaya karar vermişler. Ayrıca kurda haber göndererek bu mahkemeye mutlaka katılmasını, yoksa ormandan kovulacağını bildirmişler.

Keçi, memelerinde biriken sütü sağıp güzel bir yoğurt mayalayarak, ertesi gün mahkeme heyetine sunmak üzere hazırlamış. Sonra da bütün gece gözüne hiç uyku girmeden, bir o yana bir bu yana dönüp hep yavrularını düşünmüş. Kurt ise ertesi gün, mahkeme üyelerine ne götüreceğini düşünerek, evin içindeki çöpleri bir keçi derisine sarıp içine de bir avuç nohut koymuş ve onu götürmeye karar vermiş.



Ertesi gün divan kurulmuş. Keçi ile kurt da gelip yerlerini almışlar. Mahkeme başkanı olan muhtar, ilk sözü keçiye vermiş. Keçinin anlattıklarını kurt olduğu gibi kabul etmiş ve hiç karşı çıkmamış. Mahkeme üyeleri, kararı kendi aralarında tartışmak üzere duruşmaya ara vermişler ve bu arada davacı ve davalının getirdiği yiyecekleri yemek için, çıkınları açmışlar. Önce keçinin getirdiği mis gibi yoğurdu, büyük bir hoşnutluk içinde yemişler. Sıra kurdun çıkınını açmaya gelince, her tarafı pis bir koku sarmış. Bu kokunun etkisiyle, mahkeme üyelerinin saçları, bıyıkları ve dişleri dökülmüş. Buna çok öfkelenen üyeler, öğleden sonra kurt ile keçinin dövüşeceğini ilan ederek oturumu kapatmışlar. Mahkemenin aldığı karara göre bu dövüşte, keçinin boynuzlarının uçları sivriltilerek, başına çelik başlık geçirilecek ve boynuna da demir bir tasma takılacakmış. Kurdun ise bütün dişleri sökülecek ve dişlerinin yerine hamur yerleştirilecekmiş. Keçi bu karardan çok memnunmuş. Kurt her ne kadar bu karardan memnun değilse de, "Ben bu keçi gibi neleri boğup yedim, nasıl olsa bunu da haklarım!" diye düşünerek pek aldırmamış.

Dövüş zamanı gelince, gerekli koşullar yerine getirilip kurtla keçi meydana salınmış. Orman halkı da daire şeklinde oturarak onları izlemeye başlamışlar. İlk saldırı hakkı keçiye verilmiş. Çelik uçlu boynuzlarıyla kurda darbe vuran keçi, onu karnından ya-



ralamış. Saldırma sırası kendisine gelen kurt, büyük bir güvenle keçiye saldırıp boğazından yakalayarak onu boğmak istemişse de olmayan dişleriyle bunu başaramamış. İçine düştüğü bu açmazdan kaçıp kurtulmak isterken, birdenbire keçinin ikinci saldırısıyla karnı baştan başa yarılmış ve Şembililik ile Dembililik fırlayıp dışarı çıkarak annelerinin yanına koşmuşlar. Keçi köy heyetine teşekkür edip yavrularını yanına alarak evine dönmüş. Kurt ise cezasını canıyla öde-miş.

Sevinç içinde eve dönen keçi, yavrularını bir güzel yıkayıp sıcak bir çorbayla da karınlarını doyurduktan sonra, onlara bir daha böyle bir hata yapmamalarını öğütlemiş. Yavruları da bundan böyle, onun sözün-den hiç çıkmayacaklarına söz vermişler.

Masalımız çalı çırpıda kalsın.

Duvar dibindeki şeytanların dışında,

Bizi hazır dinleyenlerin

Anasına babasına rahmet olsun...



(Batman-Sason-Tekevler Köyü, Nurettin Yaşar,
39, esnaf, büyüklerinden dinlemiş)



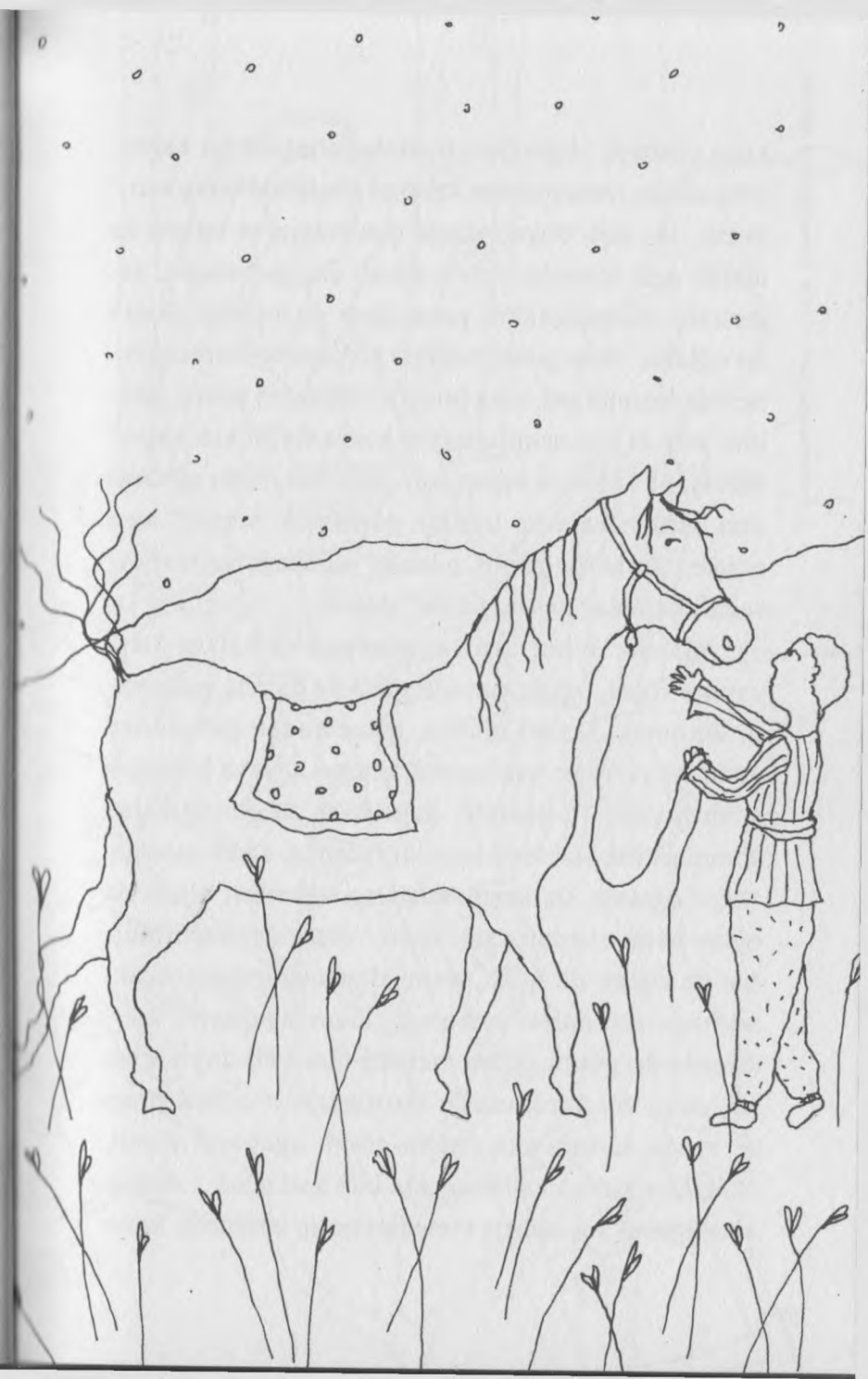
zine ile memo alan

Bir varmış bir yokmuş. Zamanlardan birinde, iki ayrı şehirde iki bey yaşarmış. Bu beylerden ikisinin de aynı zamanda birer çocukları olmuş. Bunlardan birinin çocuğu kız, ötekininki de erkekmiş. Kızın adını Zine, oğlanın adını da Memo Alan koymuşlar. Gel zaman git zaman bu iki çocuk büyüüp dünya güzeli iki genç olmuşlar. Öylesine görülmedik bir güzellikleri varmış ki, onları görenler düşüp bayılıyorlarmış.

Günlerden bir gün, iki peri kızı bunlardan hangisinin daha güzel olduğu konusunda iddiaya girmişler. Birisi Zine daha güzel derken, öteki Memo Alan daha güzel diyormuş. Sonunda bunları uykudayken yan yana getirmişler ve bakmışlar. İkisi de birbirinden güzelmış. Sonra da bunları uyandırmışlar. Birbirlerine ilk görüşte âşık olan bu gençler, sevgiyle

sarılıp birlikte olmuşlar. Sonra da yüzüklerini birbirleriyle değişmişler. Bunlardan hangisinin daha güzel olduğuna karar veremeyen periler de onları yeniden uyutup kendi ülkelerine ve kendi yataklarına göndermişler.

Sabah olup da parmaklarındaki yüzükleri gören gençler, gece olanların bir rüya değil, gerçek olduğunu anlamışlar. Kıza olan aşkından hastalanıp yataklara düşen oğlan, onu nasıl bulacağını düşünürken, birden kızın gece ona Cizre’de oturduğunu söylediğini hatırlamış. Hemen hazırlanıp Cizre’ye gitmek üzere yola koyulmuş. Anası ile babası, onu bu yolculuktan caydırmak için ne kadar uğraşsalar da başarılı olamamışlar. Memo Alan atla, onlar yaya bir gün yol gitmişler, ama oğlanı yine de yolundan çevirememişler. Bu duruma çok üzülen ana-baba, yolun açık olsun bile demeden, geri dönüp evlerine gelmişler. Gide gide Cizre’ye varan oğlan, orada kızın evini aramaya başlamış. Önüne çıkan bir adama derdini anlatıp kızın evini sormuş. Adam da ona, sevdiğine kavuşmak istiyorsa kızın eniştesine gitmesini, onun çok iyi, kızın ağabeyinin çok zalim birisi olduğunu, ondan uzak durmasını söylemiş. Bunu duyan oğlan doğruca gidip kızın eniştesini bulmuş ve derdini ona anlatıp kızı istemeye geldiğini söylemiş. Adam da oğlanı evinde misafir edip akşam olunca da Zinelerin evine götürmüştü. Durumu öğrenen ailenin oğlu, yani



kızın ağabeyi, "Eğer beni oyunda yenersen kız kardeşimi alırsın, yenemezsen kendini zindanda bulursun," demiş. Bu şartı duyan enişte çok kızmış ve oğlanı da alarak geri dönmüş. Ertesi sabah enişte herkese, askerlerle manevra/talim yapacağını duyurmuş. Sonra da oğlana, "Ben şimdi herkesi toplayıp götüreceğim. Sen de bizimle gel, ama biraz yürüdükten sonra, kendini yere at, biz uzaklaştıktan sonra da git kızı kaçır," demiş. Biraz sonra oğlan yere yıkılınca, kızın ağabeyi onu yerden kaldırıp birlikte götürmek istemiş, ama enişte, "Bırak şu garibi, o bizim yapacağımız manevradan ne anlar, bırak gitsin," demiş.

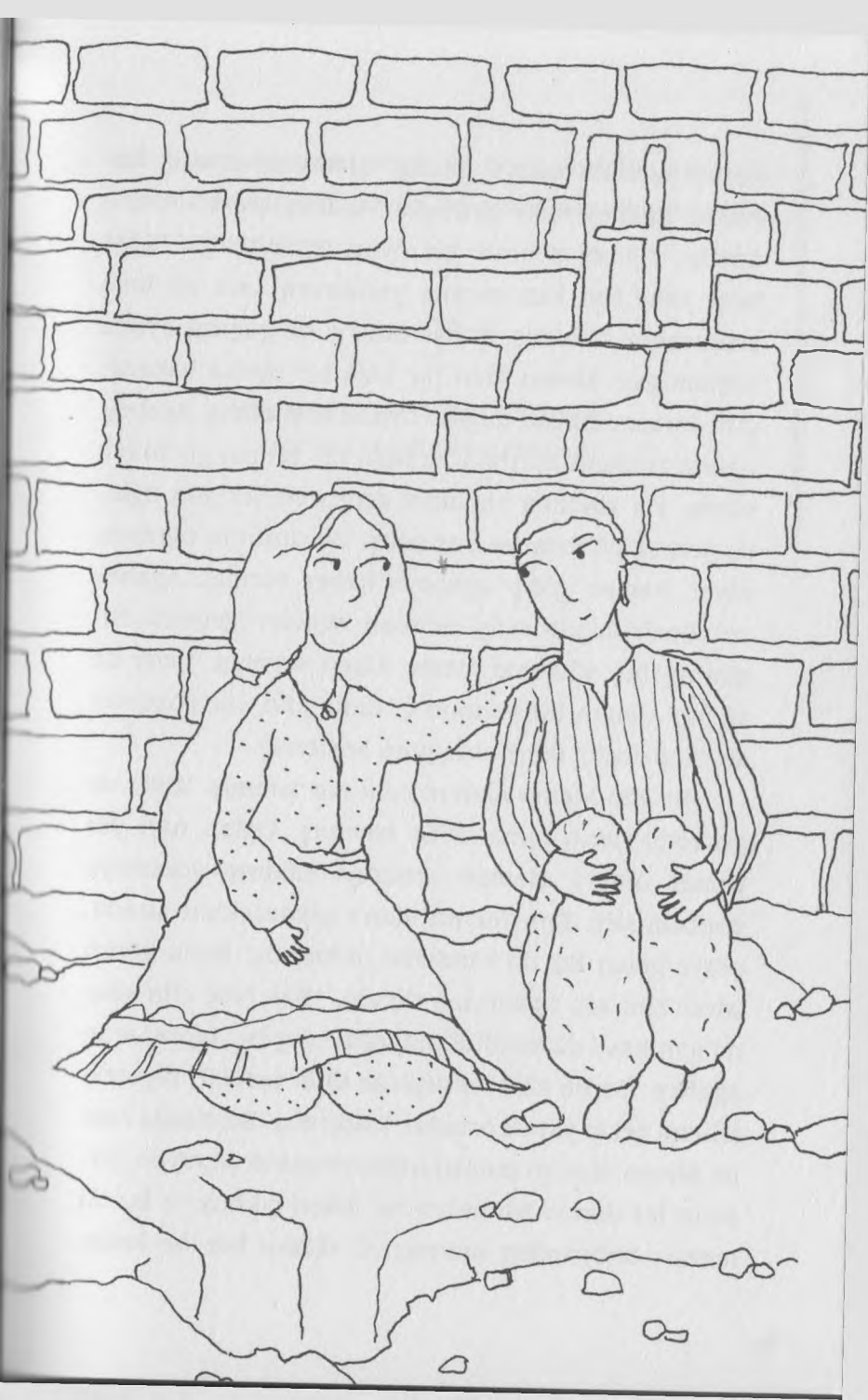
Adamlar biraz uzaklaşınca hemen kalkıp kızın yanına koşan oğlan, onunla sohbete dalmış ve zamanı unutmuş. Akşam olunca, manevradan geri dönen adamlar Cizre'ye yaklaşıncı, enişte havaya birkaç el silah atarak, "Gelişimizi duysunlar da geride kalan adamlarımız bizi karşılasınlar," demiş. Oysa aslında, "Eğer oğlanla kız kaçmamışlarsa haberleri olsun da oğlan hemen ordan uzaklaşsın," diye düşünüyormuş. Kız da oğlan da silah sesini duymuşlar, ama uzaklaşmaya zamanları olmamış. Kızın ağabeyini merdivenlerde gören oğlan, hemen kızı kürkünün içine saklamış. Bu durumda da kızın ağabeyi odaya girince ayağa kalkamamış. Bunu gören ağabeyin yâveri, "Bak sen girince oğlan ayağa bile kalkmadı," demiş, ama ağabey hiç aldırış etmeden geçip oturmuş. Bunu



gören hizmetkârlar, hemen enişteye, "Kız oğlanın kürkü altındadır, onun için oğlan ayağa kalkamıyor," diye haber göndermişler. Bunu duyan enişte, kızın ağabeyine, "Enişten bütün koyunlarını öldürüyor," diye bir haber göndermiş. Bu haber gelince ağabeyin yâveri, "Beyim inanma, yalandır," demiş.

Gelip giden olmadığını gören enişte bu kez de, "Enişten bütün büyükbaş hayvanlarını öldürüyor," diye haber göndermiş. Yâver yine, "Beyim yalandır, inanma," demiş. Yine gelen giden olmadığını gören enişte bu kez de oğlanın evini yaktığı haberini göndermiş. Yâver yine, "Yalandır beyim, inanma," demiş. Adam yine yerinden kıpırdamamış. Buna çok sinirlenen enişte bu sefer de adamın iki oğlunu öldürdüğü haberini göndermiş. Yâver yine, "Beyim sen sakın bunlara inanma, seni kandırmak için söylüyorlar," demiş. Adam yine yerinden kıpırdamamış. Bunun üzerine enişte karısına, "Şimdi senin arkandan ağabeyinin evine kadar koşacağım. Sen de ağabeyine aman yetiş, enişten beni öldürecek diye bağır. Eğer ağabeyin yine yerinden kalkıp dışarı çıkmazsa, seni öldüreceğim," demiş.

Kadın can korkusuyla bir yandan koşuyor, bir yandan da "Ağabey yetiş, beni öldürecek!" diye bağırıyor. Adam bağırının öteki kız kardeşi olduğunu görünce, hemen kalkıp kapıya çıkmış. Bu sırada oğlanın kürkünün altından çıkan Zine de hemen



koşup yandaki odaya gitmiş. Sonra da enişte, karısı ve ağabey içeri girmişler. Ağabey Memo Alan'a dönüp, "Şimdi seninle bir oyun oynayacağız. Eğer beni yenersen kızı alırsın, yenilirsen seni zindana attıracağım," demiş. Sonra Zine'yi de çağırıp oyuna başlamışlar. Memo Alan bir kıza bir oyuna bakacağım derken, dikkati dağılıp oyunu kaybetmiş. Ağabey, oğlanı zindana attırmış. Aradan bir zaman geçtikten sonra, kız zindana bir tünel açmış ve her gün oğlana yemek götürmeye başlamış. Bu durumu öğrenen yâver, hemen gidip ağabeye haber vermiş. Ağabey de tüneli kapattırmış. Aradan seneler geçmiş. Bir gün ağabey yâverine Memo Alan'ı sormuş. Yâver de Memo Alan'ın bir yanının çürüdüğünü, bir gözünün de "kör ocak" (kör) olduğunu söylemiş.

Bir gün Memo Alan'ın canı nar istemiş. Yâver de getirdiği narın içine zehir koymuş. Oğlan narı yer yemez ölmüş. Hemen cenazeyi kaldırıp gömmeye götürmüşler. Tam Memo Alan'ı gömecekleri sırada, oraya gelen kız da kendisini öldürmüştü. Bunu gören yâver Zine'nin ağabeyine dönüp, "Bak hele elin adamı için nasıl da kendini öldürdü," deyinci tepesi atan ağabey, "Senin hâlâ konuşacak dilin var mı!" diyerek, kılıcını çekip yâveri ortadan kaldırmış. Bu sırada Zine ile Memo Alan'ın mezarlarının ortasına sıçrayan, yâverin bir damla kanından bir diken çıkmış ve bu iki mezarı birbirinden ayırmış. O diken her ne kadar

söküp atmak istemişlerse de her seferinde yine bü-
yüyerek bu birbirini seven iki genci mezarlarında bile
rahat bırakmamış.



*(Diyarbakır, Sevgi Gökçe, 22, öğrenci,
Hayriye Gençoğlu'ndan dinlemiş)*

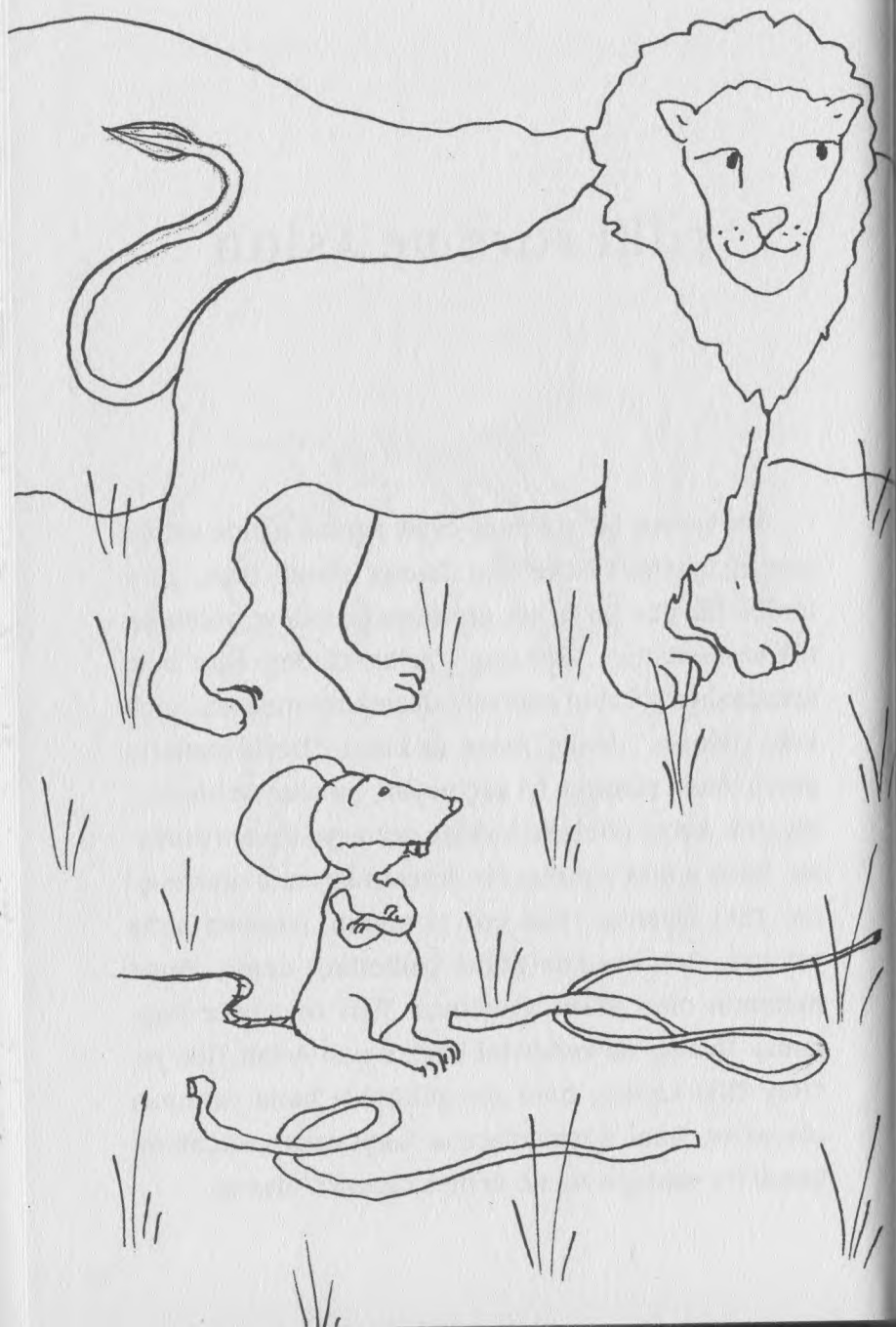
y



Tilki fare ve Aslan



Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, tilkiler bey, fareler efendi iken, günlerden bir gün bir aslan gezmeye çıkmış ve yolda bir tilkiye rastlamış. Tilki ona, "Aslan kardeş, eğer beni arkadaşlığına kabul edersen, düşmanlarına karşı sana arka çıkarım," demiş. Aslan da bunu, "Devir bunların devri, aman şununla iyi geçineyim, ne olur ne olmaz," diyerek, kabul etmiş ve birlikte gezmeye devam etmişler. Biraz sonra yorulup bir derenin kıyısına oturmuşlar. Tilki Aslan'a, "Sen çok yoruldun, istersen biraz yat uyu. Ben başında nöbet beklerim," demiş. Buna memnun olan Aslan uyuyunca, Tilki onu iyice bağlamış. Uyanıp da kendisini bağlı bulan Aslan Tilki'ye, "Hey Tilki kardeş, hani zor günümde bana yardımcı olacaktın, hani düşmanlarıma karşı arka çıkacaktın. Şimdi bu yaptığın da ne demek oluyor?" demiş.



Bunları duyan Tilki cevap bile vermeden yatıp uyumuş. O sırada oradan geçen bir fareye seslenen Aslan, ondan kendisini çözmesini istemiş. Bunu fırsat bilen Fare de, "Eğer benimle arkadaş olur ve beni düşmanlarıma karşı korursan seni çözerim," demiş. Çaresiz kabul eden Aslan, Fare kendisini çözer çözmez hızla oradan uzaklaşmaya başlamış. Fare arkasından, "Hey, Aslan kardeş, hani arkadaş olacaktık, hani beni düşmanlarıma karşı koruyacaktın, şimdi nereye gidiyorsun?" diye seslenince de Aslan, "Tilki'nin Aslan'ı bağladığı, Fare'nin de çözdüğü yerde yaşamak bana haram olsun," demiş ve hızla orayı terk etmiş.



*(Diyarbakır Silvan, Fatma Gidiş,
53, ev hanımı, dedesinden dinlemiş)*



keloğlan ile padişahın küçük kızı ve kırmızı melek

Havail, havailden zavail, zavailden sultan sarayından çıktı üç lebadil. Elma yanaklı, şeker dudaklı, ben de gördüm nikâhını kıydım. Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Evvel zaman içinde bir padişah varmış. Bu padişahın üç tane kızı varmış. Bu kızların her biri yetişkin güzel kızlar olmuşlar. Ama ne var ki, padişah kızları oldukları için kimse bunları istemeye cesaret edemiyormuş. Bu durum canlarına tak eden kızlar, bir gün kölelerden birisini çağırıp kendilerine biri az geçmiş, biri çok geçmiş, birisi de henüz olgunlaşmak üzere olan üç tane karpuz getirmesini söylemişler. Köle hemen kızların istediklerini getirince de kızlar karpuzları bir tepsiye koyup üstlerine de ipek bir örtü örterek babalarına göndermişler. Bu gördüklerinin ne anlama geldiğini anlayamayan padişah vezirlerine danışınca, en yaşlı vezir söz alıp

"Padişahım, kızların senden, kendilerine birer eş istiyorlar. Buradaki çok geçmiş karpuz büyük kızını, az geçmiş ortanca kızını, henüz olgunlaşmakta olan da küçük kızını temsil ediyor. Kızlarının vakitleri geldi, evlenip çoluk-çocuğa karışmak diliyorlar. Artık ne yapacaksan yap," demiş.

Bunu duyan padişah hemen, memleketin her yerinde, boynunda davulu, elinde tokmağı olan bir tellal gezdirilmesini ve padişahın kızlarına koca seçeceğinin duyurulmasını istemiş. Tellalın bu duyurusu üstüne, genç-yaşlı ne kadar erkek varsa, süslenip-püslenerek saraya akın etmişler ve sırayla padişahın kızlarının önünden geçmeye başlamışlar.

Büyük kız, önünden geçen sağ vezirin oğlunun başına bir elma atarak, onu seçtiğini belirtmiş. Ortanca kız da sol vezirin oğlunun başına bir elma atarak onu seçmiş. Sıra küçük kıza gelince, o kimseyi beğenmemiş, herkesin önünden geçmesini beklemiş ve elindeki elmayı, sıranın en sonunda kalan yoksul, kel kafalı, zavallı bir oğlanın kafasına atmış. Bunu gören saraylılar, "Bu olmadı, kız yeniden atsın," demişler. Herkes kızın önünden yeniden geçmek zorunda kalmış. Kız elmayı yine aynı yoksul Keloğlan'ın başına atınca, artık bu durumu kabul etmek zorunda kalmışlar.

İki kızını iki vezirin oğluna veren padişah, üçüncü küçük kızına da "Ne kadar giysin, eşyan varsa topla,"



demiş. Toplanan kız babasının yanına varınca padişah, daha önce çağırttığı bir hocaya, kızla Keloğlan'ın nikâhını kıydırıp, "Bu oğlan senin kaderindir. Seni ona verdim, nikâhınızı kıydırdım, ama burada kalamazsınız, başka yere gidin," demiş. Bunu duyan küçük kızla Keloğlan, el ele tutuşup yola koyulmuşlar.

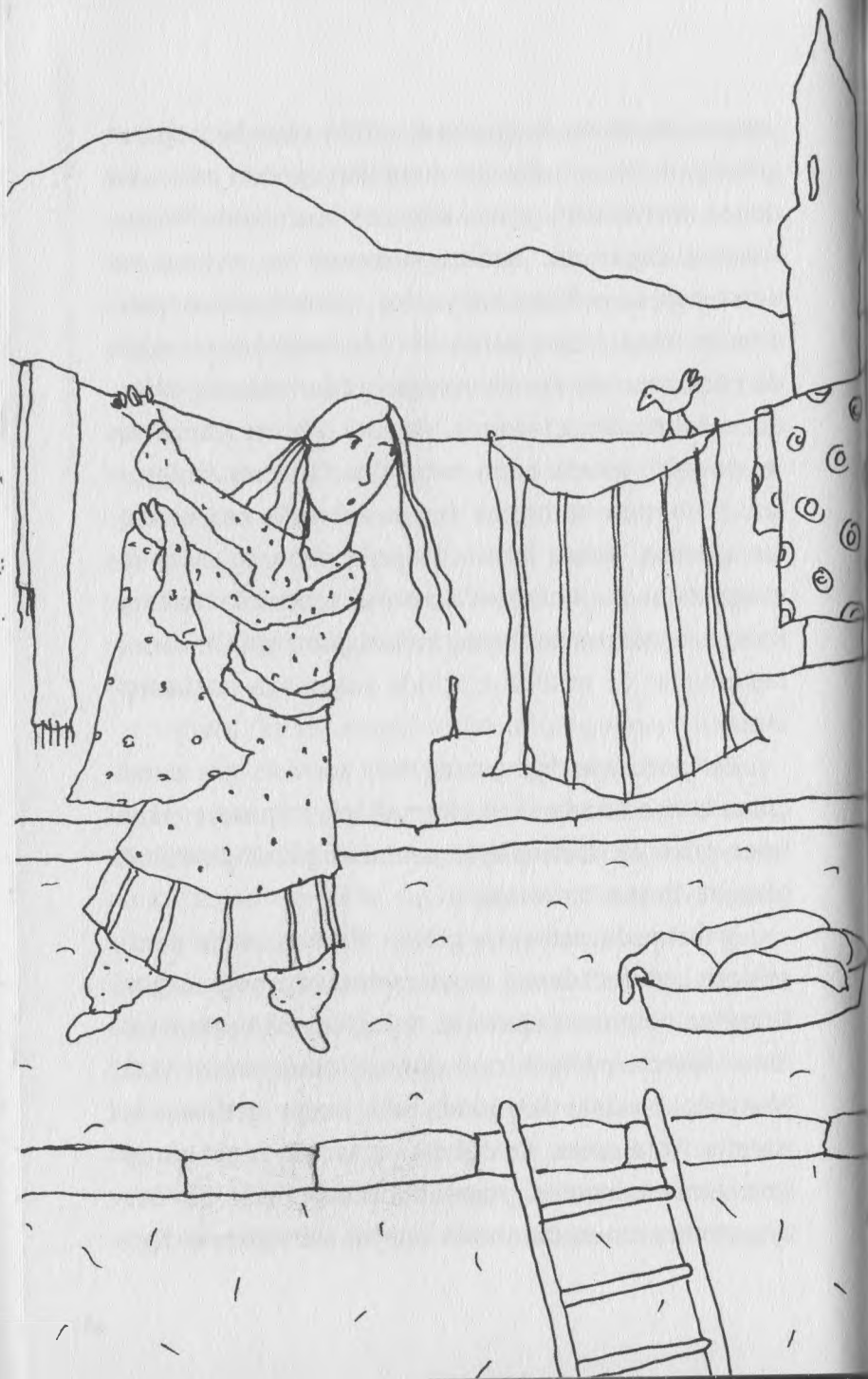
Az gitmişler, uz gitmişler. Kız, yolda rastladıkları bütün pınarlarda Keloğlan'ın başını yıkayıp kumla ovarak tertemiz etmiş. Kafasında yara-bere kalmayan oğlanla kız, gide gide büyük bir şehre varıp bir hana yerleşmişler. Cebinden çıkardığı parayı Keloğlan'a veren kız, "Çarşıya git, bana bu parayla ipek, ibrişim, iğne al. Kalan parayla da yiyecek bir şeyler alıp gel," demiş.

Oğlan, kızın istediklerini alıp gelmiş. Akşam olunca yemeklerini yemişler ve oğlan yatıp uyumuş. Kız ise oturup ipek bir mendil işlemiş. Sabah olunca da oğlana "Al bu mendili, götürüp pazarda sat. Yalnız on kuruştan ne fazla, ne eksikçe ver," demiş. Pazara giden oğlan, mendili on kuruşa satmış ve yine ipek, ibrişim, iğne ve yiyecek alarak hana dönmüş. O gece de bir mendil işleyen kız, ertesi sabah oğlana "Bunu götür pazarda yirmi kuruşa sat," demiş. Mendili yirmi kuruşa satan oğlan yine ipek, ibrişim, iğne ve yiyecek alarak hana dönmüş. O gece bir mendil daha işleyen kız, oğlana bunu götürüp yüz kuruşa satmasını söylemiş. Mendili satmak üzere pazara giden oğlanın

yanına büyük bir mağazanın sahibi olan bir "Moşe" gelmiş ve "Üç gündür bu mendilleri neden bu kadar ucuza veriyorsun, yoksa hırsızlık malı mıdır?" diye sormuş. Oğlan da "Benim patronum var, o bana ne derse ben de o fiyata satıyorum," demiş. Buna inanamayan Moşe, "Eğer senin bir patronun varsa, evimi de mağazamı da sana vereceğim. Eğer yoksa, boynunu vurduracağım," demiş. Bunun üzerine yanlarına iki de şahit alarak hana varmışlar. Olanları dinleyen kız, "O benim kocamdır. Benim emrimle oturur-kalkar," demiş. Bunu duyan Moşe, mecburen evini de mağazasını da Keloğlan'a vermek zorunda kalmış. Kalkıp eşyalarını toplayan kızla oğlan, yeni evlerine taşınmışlar ve mutluluk içinde yaşamaya başlamışlar.

Bir gün, yıkadığı çamaşırları sermek için dama çıkan kızı, o sırada ezan okumak için minareye çıkan hoca görmüş. Görmesiyle de kızın güzelliğine âşık olup bayılması bir olmuş.

Ayılınca da padişaha gidip, "Bu kız ancak padişahlara layıktır," demiş. Kızın methini duyan padişah, Keloğlan'ı yanına çağırtmış. Keloğlan, padişahın yanına varınca, padişah onu dönüşü olmayan bir yola gönderip oradaki iki güzel peri kızını getirmesini istemiş. Yola çıkan Keloğlan, yolda bir köşk görüp içeri girmek istemiş. Kapının önünde, zilli bir dev uyuyormuş, onun üstünden atlayıp içeri girmiş. İç-



rideki karyolada da, ayın ondördü gibi güzel bir kız uyuyormuş. Kız o kadar güzelmiş ki, sanki aya "sen doğma ben doğayım" diyormuş. Adı "Kırmızı Melek" olan bu güzel kızın başının üstünde de sihirli bir tas asılıymış. Oğlan hemen tası alıp koynuna koymuş ve odadan çıkmış, ama sonra geri dönüp uyuyan kızı yanağından öpmüş ve hızla oradan uzaklaşmış. Meğer o dev ile kızı bir yıl uyur, bir yıl da uyanık kalırlarmış. Tam da o sırada uyanma zamanlarıymış. Uyanan kız, başucunda asılı duran tasın olmadığını görmüş. Koşup deve haber vereceği sırada da gözü aynaya ilişmiş ve yüzünde bir leke görmüş. Büyük bir telaş içinde, "Vay başıma, hem tasım çalınmış hem yüzüm lekelenmiş. Eğer dev babam görürse beni öldürür," demiş. Hemen bir bulut olup göğe yükselmiş ve Keloğlan'ı aramaya başlamış.

O arayadursun, biz gelelim oğlana. Keloğlan elindeki sihirli tasın da yardımıyla, dönüşü olmayan yola gidip o iki güzel peri kızını alarak padişahın sarayına dönüyormuş. Tam varacakken, Kırmızı Melek onu görmüş ve yakasına yapışıp, "Seni utanmaz adam, hem tasımı çaldın hem yüzümü lekeledin, seni öldüreceğim!" demiş. Bu sırada yaşlı ve bilge bir adam olan Hızır yetişip ne olduğunu sormuş. Kız olanları anlatınca da hemen cebinden bir mendil çıkararak, kızın yanağındaki lekeyi silmiş. Sonra da "Bak kızım, leke çıktı hiçbir iz kalmadı, gel sen bu oğlanı



affet, öfkeni onu bu zorlu yolculuğa gönderenlerden çıkart," demiş. Bunun üzerine Kırmızı Melek de oğlanı affedip onlara katılmış ve dördü birlikte, oğlanın evine varmışlar. Bütün bunlar olurken aradan uzun bir zaman geçtiği için, Keloğlan'ın evinin kapısındaki nöbetçiler onu tanıyamamışlar ve bu nedenle de eve sokmak istememişler. Sonunda Keloğlan kendini tanıttı ve nöbetçilerin ücretlerini altınla ödeyerek onları göndermiş. Böylece evde bir yerine dört kız olmuş.

Bir gün yine ezan okumak için minareye çıkan hoca bu dört kızı görünce, ne yapacağını şaşırmış ve ezan filan okumadan hemen padişaha koşup, "Padişahım, senin dönüşü olmayan yola gönderdiğin Keloğlan dönmüş, hem de yanında üç güzel kız daha getirmiş. Ne yapacaksan yap, bu kızlardan bir-ikisini sen al," demiş. Bunu duyan padişah hemen haber yollayıp Keloğlan'ın sarayına gelmesini emretmiş. Oğlanın başına gelecekleri anlayan Kırmızı Melek, padişahların adamlarına "Gidin padişaha söyleyin, gelip baksın, hangi kızı istiyorsa alıp götürsün," demiş. Süslü püslü giysilerini giyinip kuşanan padişah Keloğlan'ın evine gelmiş. Gelmiş gelmesine, ama daha içeri girer girmez, kızların güzelliğini görünce düşüp bayılmış. Onu ayıltan Melek, "Neden Keloğlan'ı dönüşü olmayan bir yola gönderdin?" diye sorguya çekmiş. Sonra da padişahı bir süpürge çöpüne çevirip süpürgenin içine koymuş. Bu işlerden sonra da ho-

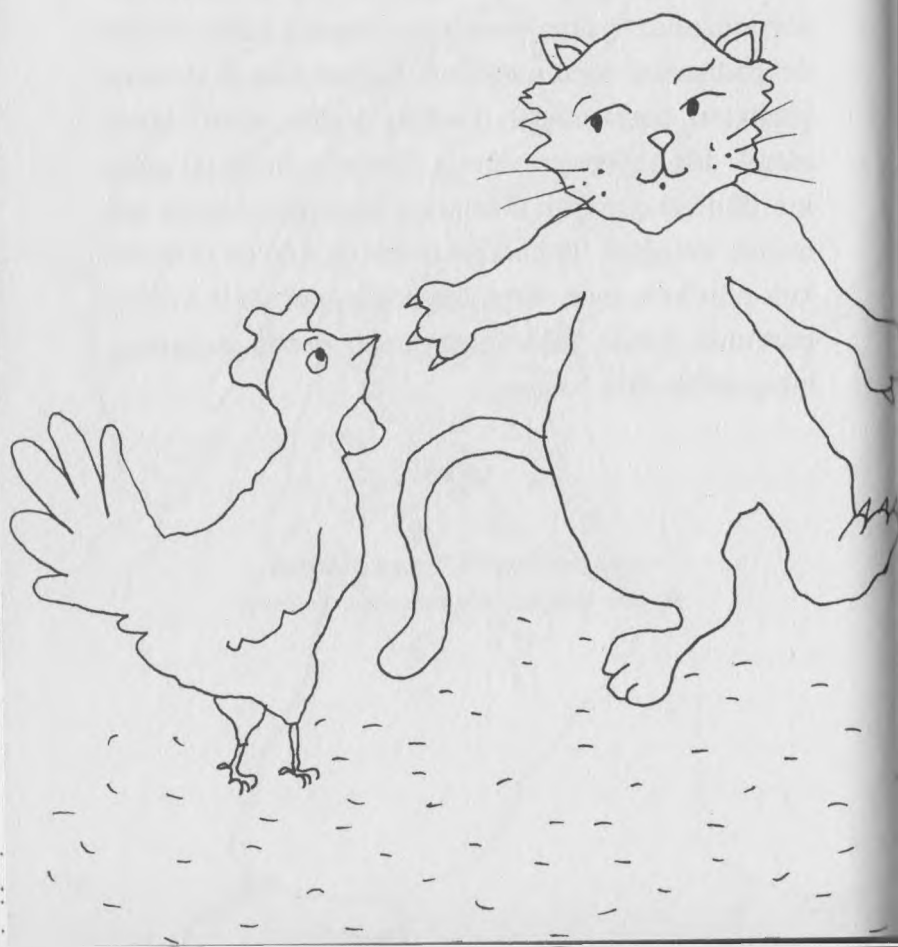


caya haber salıp “Gelsin o da istediği güzel kızı alıp götürsün,” demiş. Etekleri sevinçten zil çalan hoca koşup gelince de kız onu hemen bir süpürge küreğine, yani faraşa dönüştürmüş. Böylece süpürge olan padişahla ortalığı süpürüp küreğe dönüşen hocayla da çöpleri toplamışlar.

Bütün bunlardan sonra da şehre bir tellal çıkarıp olup bitenleri anlatmışlar. Sonra da “Ey ahali, şimdi siz bu Keloğlan’ı yeni padişahınız olarak kabul ediyor musunuz?” diye sormuşlar. Herkes kabul edince de padişahlık tacını oğlanın başına koyup kutlama şenlikleri başlatmışlar. Kırmızı Melek sihirli tasını alarak dev babasının yanına dönmüş. Öteki iki güzel kız, dönüşü olmayan ülkelerine gitmeyip sarayda kalmışlar. Keloğlan ile padişahın küçük kızı da yeniden, kırk gün kırk gece süren bir düğün-dernekle evlenip mutluluk içinde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz geçelim taht başına...



(Diyarbakır-Silvan, Veysel Öngören,
57, şair-felsefeci, köylülerinden dinlemiş)



DILBO İLE AKILLI KEDİ



Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, tüm canlıların çok konuşkan olduğu bir zamanda, yaşlı bir nine ve akıllı bir kedisi varmış.

Bir gün Kedi ocaktaki sütü dökmüş. Buna kızan Nine, bastonunu indirdiği gibi Kedi'nin kuyruğunu koparmış. Kedi kuyruğunu geri alabilmek için, çeşitli yollara başvurmuş. Ancak bir türlü alamamış. Nine Kedi'ye, döktüğü sütü geri getirirse, kuyruğunu vereceğini söylemiş. Kedi de gidip inekten bir tas süt istemiş.

İnek, "Eğer sen bana ot verirsen, ben de sana süt veririm," demiş. Bunu duyan Kedi gidip otlaktan ot istemiş. Otlak da "Eğer sen bana su verirsen, ben de sana ot veririm," demiş. Kedi, çeşmeden su istemiş. Çeşme de ona, "Git kızlara söyle, gelsinler başımda

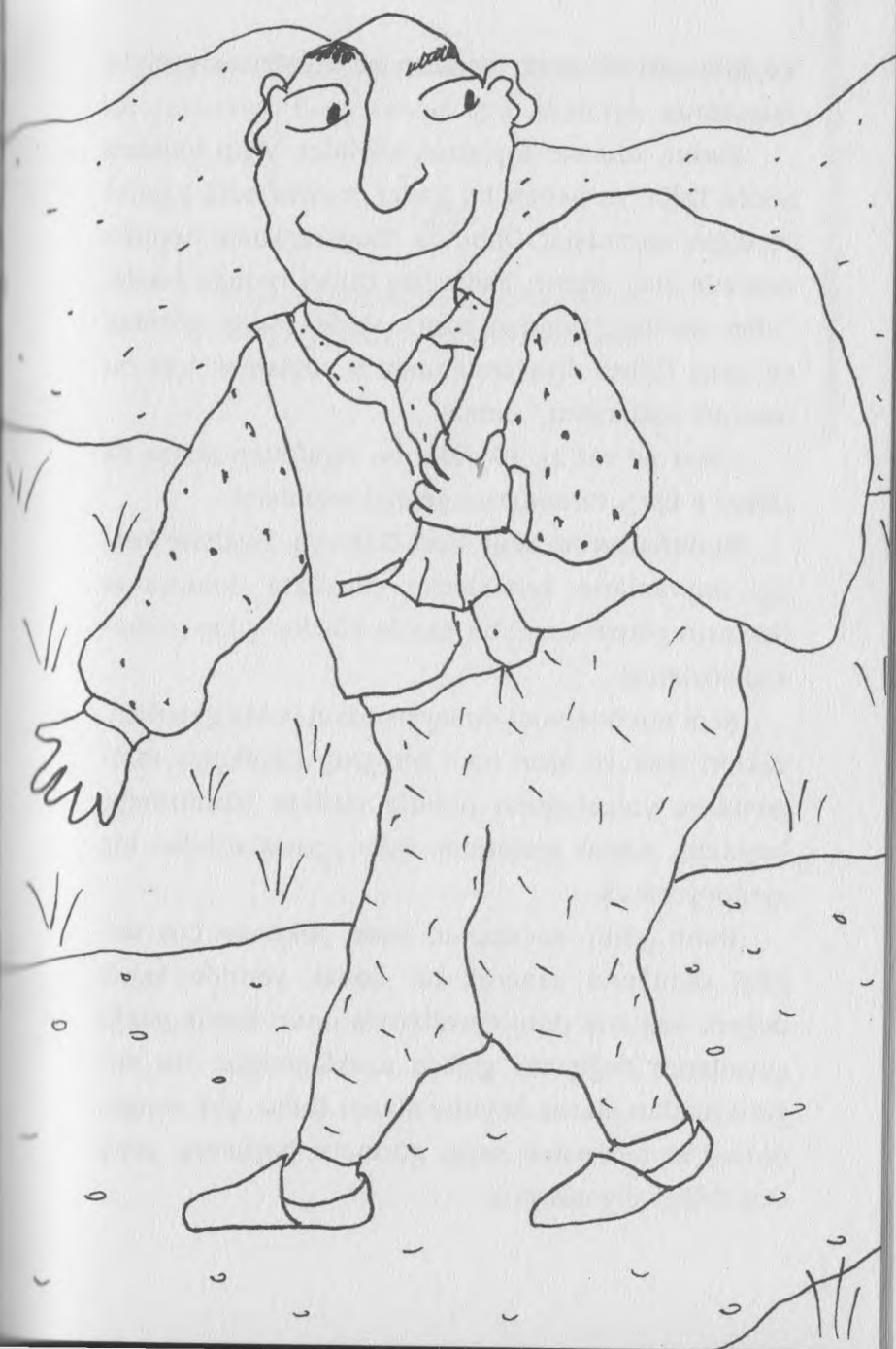
halay çeksinler, işte o zaman sana su veririm," demiş.

Çaresiz kalan Kedi, bu sefer de kızlardan, gelip çeşmenin başında halay çekmelerini istemiş. Kızlar da ona, "Oynarız, ama bizim çarıklarımız yok, git çarıkçıdan çarık getir de öyle oynayalım," demişler.

Kedi çarıkçıdan çarık istemiş. Çarıkçı da, "Eğer bana yumurta verirsen ben de sana çarık veririm," demiş. Kedi tavuktan yumurta isteyince, tavuk da ondan yem istemiş. Kedi de bir küpe gidip içinden biraz yem almak istediğini söylemiş. Küp kediye, "Eğer içimi dışımı iyice temizlersen ben de sana yem veririm," demiş.

Kedi sevinçle küpü temizleyerek ondan aldığı yemi tavuğa götürmüştü. Tavuktan yumurta alıp çarıkçıya, çarıkçıdan çarık alıp kızlara vermiş, kızlar da gidip çeşme başında oynamışlar. Kedi çeşmeden su alıp otlağa, otlaktan ot alıp ineğe, inekten süt alıp nineye vermiş ve böylece nineden kuyruğunu alıp muradına ermiş. Bizden yalan, Allah'tan doğru.

Öte yandan Ali Balo Köyü'nde, Dılbo Cevzi adında bir adam yaşarmış. Çok zavallı olan bu adamla herkes alay edermiş. Buna dayanamayan zavallı Dılbo, bir gün başını alıp köyden gitmiş. Giderken, yolda bizim akıllı Kedi'ye rastlayıp ona olanları anlatmış. Zavallı Dılbo'yu dinleyen Kedi, ona çok acıyarak yardım etmeye karar vermiş. Adam Kedi'yle birlikte



köyüne geri dönerek, herkese bir ziyafet vereceğini duyurmuş.

Bunun üzerine toplanan köylüler, yiyip içtikten sonra Dılbo'ya neden bu kadar masraf edip ziyafet verdiğini sormuşlar. Dılbo da "Bugüne kadar hepiniz benimle alay ettiniz, asıl adım Dilber olduğu halde, Dılbo dediniz. Bundan sonra sizden saygı görmek ve bana Dilber diye seslenmenizi sağlamak için bu masrafa katlandım," demiş.

Fakat ne var ki, köylüler bu ziyafetten sonra da Dilber'e karşı tutumlarını değiştirmemişler.

Bunun üzerine akıllı Kedi Dılbo'ya, ziyafette kestiği hayvanların kemiklerini çuvallara doldurarak herkesin görebileceği bir saatte köyden çıkıp gitmesini söylemiş.

Kedi'nin önerisini dinleyen adam yolda giderken, yükleri ipek ve altın olan bir grup kaçakçıya rastlamış ve yolculuğunu onlarla birlikte sürdürmeye başlamış. Konak yerlerinde Dılbo, çuvallarından hiç ayrılmıyormuş.

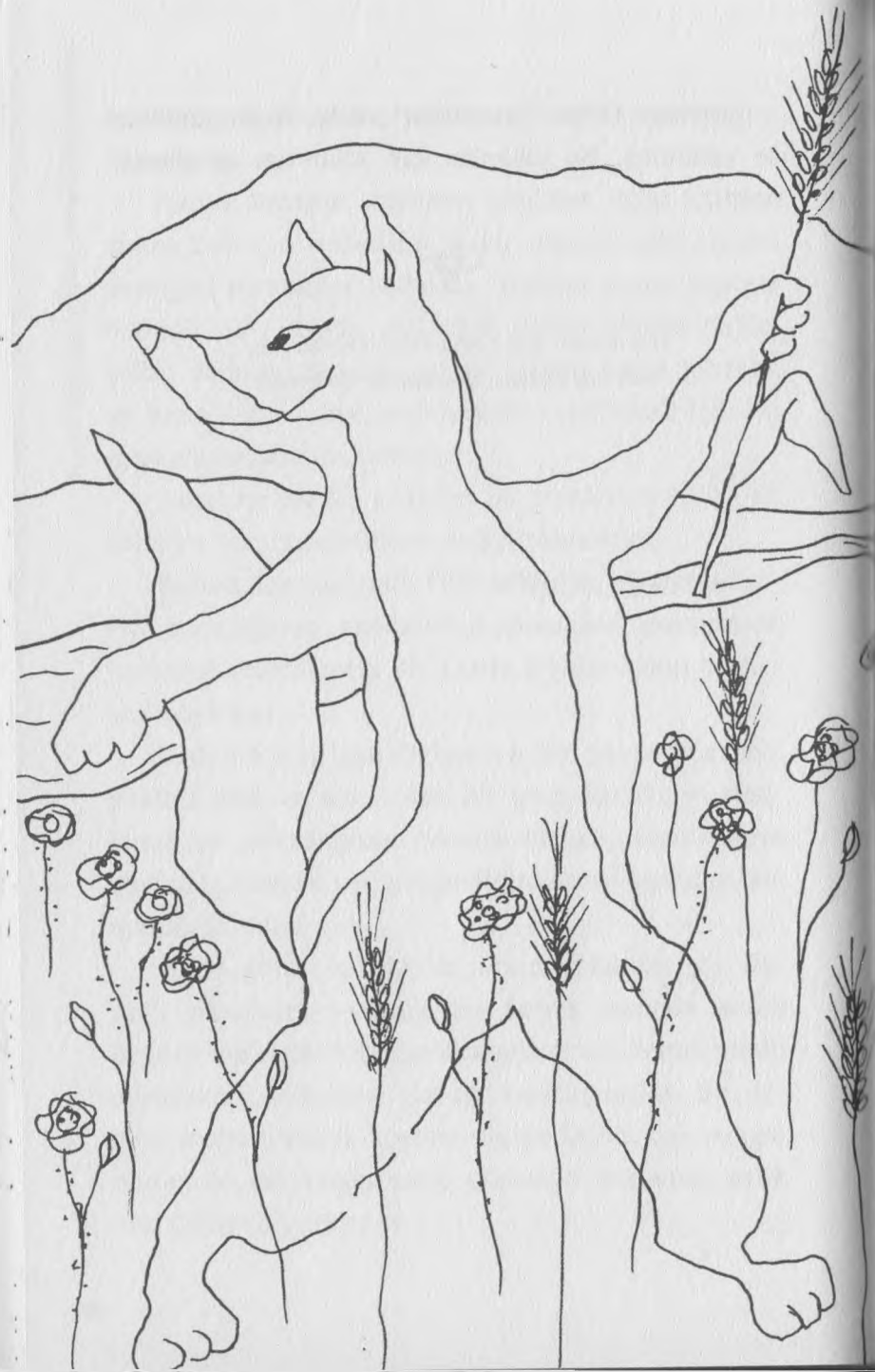
Bunu gören kaçakçılar, onun yükünün çok değerli olduğunu sanarak bir konak yerinde kendi değerli mallarla dolu çuvallarıyla onun kemik yüklü çuvallarını değiştirip gizlice uzaklaşmışlar. Bu değerli malları alarak köyüne dönen Dılbo, çok zengin olmuş ve herkesten saygı görmeye başlamış, artık ona Dilber diyorlarmış.

Böylece Dilber muradına ermiş. Akıllı Kedimiz ise yalanmış. Bu yalanlar için Allah'tan af dileriz, amin...



*(Diyarbakır-Hani-Anıl Köyü, Osman kılıç,
41, köy bekçisi, dedesinden dinlemiş)*

ı



avcı ile oynayan tilki



Evvel zaman içinde, çabukluğu ve tez ayaklılığı ile tanınmış, attığını vuran bir avcı varmış. Bu avcı o kadar ustaymış ki, elinden uçanla kaçan bile kurtulamazmış. Bütün arkadaşları onunla ava gitmeyi çok severlermiş. Çünkü yalnızca avlanmakla kalmayıp, bütün gün yer içer, eğlenirlermiş. Sözü-sohbeti yerinde olan bu usta avcı, aynı zamanda çok da merhametliymiş. Bir gün yine akşamdan arkadaşlarına haber göndererek, ertesi sabah erkenden ava gideceklerini bildirmiş. Daha gecedен kalkıp hazırlık yapan avcılar, sabah güneş doğarken yola koyulmuşlar. Uzunca bir yol aldıktan sonra, avlanacakları alana gelmişler. Bu arada da yorulup acıktıkları için, yayılıp dinlenmeye başlamışlar. Derken, o yakınlardaki bir köyden davul zurna sesi gelmeye başlamış. O köyde bir düğün olduğunu anlamışlar.

Tam o sırada da karşı tarlada hareket eden bir şey görmüşler. Dikkatle bakınca gözlerine inanamamışlar. Çünkü gördükleri o şey, bir tilkiymiş ve yüzünde bir gülümsemeyle, müziğin eşliğinde olağanüstü güzel bir ritimle oynuyormuş. Ayrıca, elinde de bir demet buğday başağı tutuyormuş. Avcılardan birisi tilkiye nişan almış. Tam vuracağı sırada, büyülenmiş bir şekilde tilkiyi izleyen usta avcı, atılıp arkadaşını engellemiş ve "Ne yapıyorsun sen. Hiç bu kadar güzel oynayan, olağanüstü bir tilki vurulur mu!" diye de azarlamış. Olanlardan habersiz, bir süre daha oynamayı sürdüren tilki, daha sonra yüzünde yine aynı gülümsemeyle oradan uzaklaşmış.

Meğer bu tilki aslında, bir beyin oğluymuş. Çok yakışıklı, iyi kalpli, yemeyi-içmeyi bilen, müzikten oyundan anlayan bu oğlana, bir "Bizden İyiler", bir "Pispatik", bir "Kepoz", yani bir "Cin Karısı" âşık olmuş ve onunla evlenmek istemiş. Her gece yoluna çıkıp onu mağarasına götürmek için, akla hayale gelmeyecek binbir tane oyun-düzen kurmuş. Akıllı oğlan bu tuzaklara düşmeyip onunla birlikte olmayı kabul etmeyince de onu bir tilkiye çevirip vursunlar diye avcılarının önüne atmış.

Zamanlardan bir zaman, yine ava giden avcıyla arkadaşları aralarında şakalaşırlarken ateş alan bir tüfek nedeniyle usta avcı, ölümcül bir yara almış. Ne yapacaklarını bilemeyen arkadaşları, tam ondan



umutlarını kestikleri sırada, ortaya çıkan "Oynayan Tilki" gelerek, onun yarasını yalamış ve iyileştirmiş. Bir hayat kurtardığı için de cinin yaptığı tılsım bozulmuş ve eski haline dönmüş. Başından geçenleri avcılara anlatan beyin oğlunu hemen babasına götüren avcılar, bey tarafından ödüllendirilmiş. Bundan sonra usta avcı da bey oğlunun en yakın dostu olmuş. Bey, cin karısını bularak cezalandırmış ve ondan sonra da çoluk-çocuğuyla mutluluk içinde yaşamışlar. Onlar ermiş muradına, biz çıkalım taht başına...



*(Diyarbakır-Ergani-Yakacık Köyü, Poreş İçli,
58, ev hanımı, annesinden dinlemiş)*

Berivan

Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken pireler berber iken, ben ninemin beşiğini tıngır mıngır salları iken, bundan yıllarca önce köyün birinde, Berivan adında bir kızları olan, çok mutlu bir aile yaşarmış.

Gel zaman git zaman bu evin hanımı ölmüş ve böylece evin mutluluğuna gölge düşmüş. Öksüz kalan Berivan'ın babası bir başka kadınla evlenmiş. Bu kadının da Berivan yaşlarında bir kızı varmış.

Üvey ana kötü kalpli bir kadın olduğu için evin bütün işlerini Berivan'a yüklemiş. Karda kışta her işi yapmak, hayvanları otlatmak kıza çok ağır geliyormuş.

Yine bir gün hayvanları otlatırken, kızın yanına yaklaşan bir inek, onunla konuşmaya başlamış ve bu



inekle Berivan'ın dostluğu zamanla ilerlemiş. Bir gün inek kıza, "İstersen sürüyü ben otlatabilirim, senin yorulmana gerek yok," demiş.

O günden sonra büyük ölçüde rahatlayan Berivan, bir gün çeşmenin başında otururken yanına yaşlı bir dede yaklaşıp onun derdini dinlemiş ve "Gidip şu ilerideki dereye yıkan," demiş.

Dereye gidip yıkanan Berivan, eskisinden bin kat daha fazla göz kamaştırıcı bir güzelliğe sahip olmuş. Eve döndüğünde, onun bu halini gören üvey ana ve kızı, büyük bir kıskançlık içinde, ona bunun nasıl gerçekleştiğini sormuşlar. O da bütün olanları anlatmış.

Bunun üzerine üvey ana, ertesi günü hayvanları otlatmaya, yanına bol yiyecek koyarak kendi kızını göndermiş.

Berivan'ı göremeyen inek çok üzülmüş ve bu kıza hiç yardımcı olmamış.

Birkaç gün sonra, yaşlı adam bu kıza da görünüp dereye yıkanmasını söylemiş, ama ne var ki dereye yıkanan kız çıktığında eskisinden de çirkin olmuş. Ağlayarak eve dönüp olanları anasına anlatmış.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, Berivan'a iyi bir talip çıkmış ve o görkemli bir düğünle evlenip mutlu olmuş.

Üvey ana ile kızı ise, kıskançlığın ne kadar kötü bir şey olduğunu görüp bir daha aynı yanlışı yap-



mamaya karar vermişler ve herkes "ektiğini biçer"
 demişler...



(Bitlis, Ahmet Demir. 21,
öğrenci, dedesinden dinlemiş)

ı



Kitapla ilgili düşüncelerim:

Three horizontal dotted lines for writing, enclosed within large, hand-drawn brackets on the left and right sides.

Okumaktan hiç vazgeçmemen dileğiyle...

